

MANTEL ZORG & SAMENWERKEN

Signaalbericht 01 - 2024

M V T

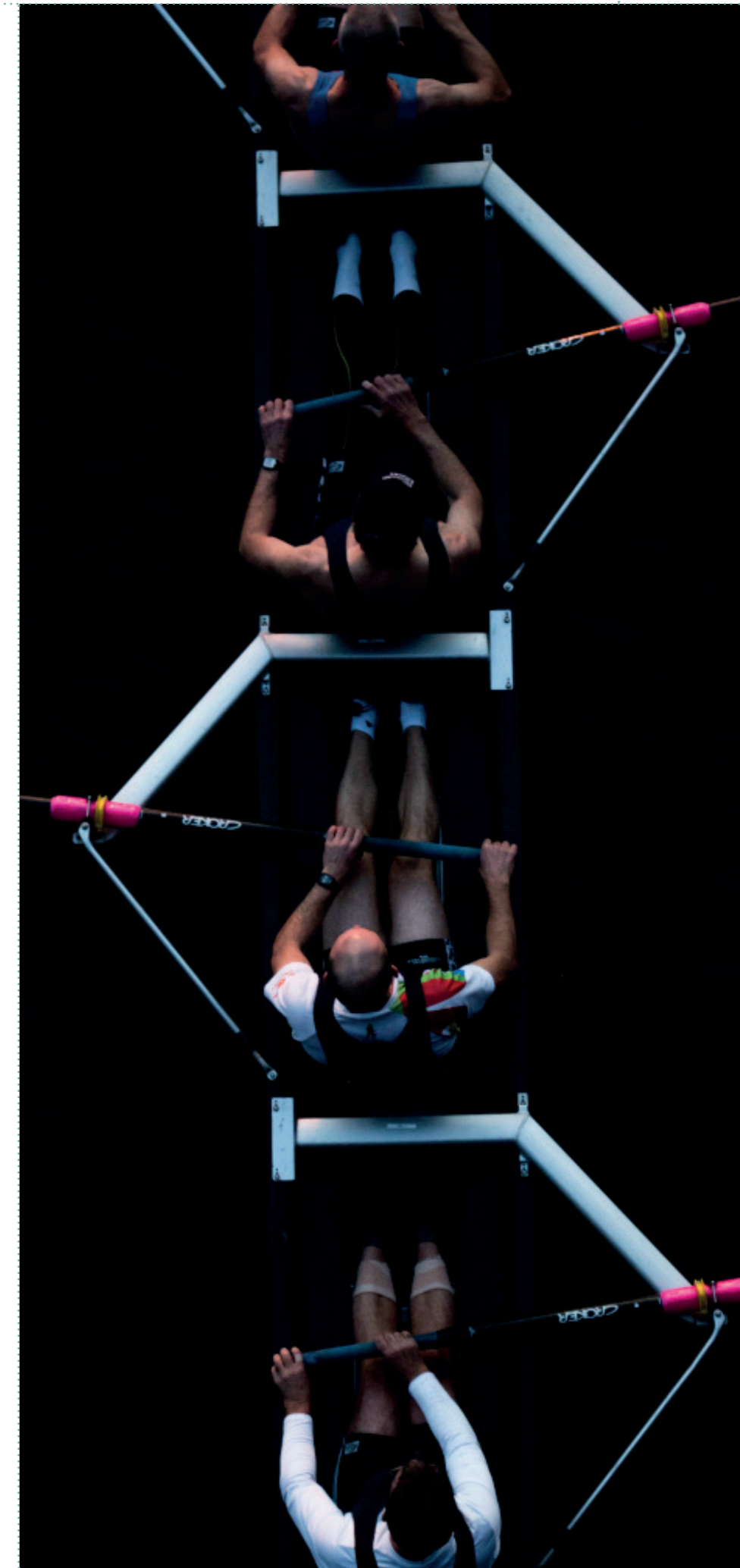
Mantelzorg
Vrijwillige Thuishulp
Arnhem

DE STEM VAN ARNHEMSE MANTELZORGERS

De zorg in Arnhem staat onder druk. Juist in deze tijden van krapte op de (zorg)arbeidsmarkt wordt ook nadrukkelijk naar de mantelzorggekeken om de zorg te ondersteunen en te ontlasten. Hierbij is het van belang dat de zorg voor de zorgvrager in goede samenwerking wordt gegeven.

Als we de mantelzorgers in ons panel vragen naar hoe zij deze samenwerking ervaren, dan blijkt dat nog niet op alle fronten deze samenwerking optimaal verloopt. De druk in de zorg leidt er in een aantal gevallen juist toe dat de samenwerking wordt verminderd, en dat taken worden overgedragen aan de mantelzorggezonder zonder rekening te houden met de draagkracht van de mantelzorggezonder. Hierdoor wordt de (kans op) overbelasting juist voor zowel de zorgverlener als mantelzorggezonder groter.

*'ER KOMT STEEDS MEER OP MIJN SCHOULDERS TERECHT,
WAARDOOR IK VOOR MEZELF DE BALANS KWIJTRAAK.'*

*'MIJN VRAAG IS NIET OM DE
ZORG HELEMAAL UIT HANDEN
TE GEVEN MAAR OM MIJ BIJ DE
ZORG TE ONDERSTEUNEN'*

*'IK WERD VOOR ALLES
BENADERD, EN STOND 24 UUR
PER DAG AAN'*

Samenwerken met mantelzorgers heeft veel voordelen die allemaal bijdragen aan de kwaliteit van zorg en ondersteuning voor de zorgvrager.

- Mantelzorgers hebben vaak diepgaande kennis over de behoeften, voorkeuren en gedragingen van de zorgontvanger wat leidt tot meer gepersonaliseerde en effectieve zorg.
- Mantelzorgers zijn vaker aanwezig in het leven van de zorgvrager waardoor continuïteit van zorg geboden kan worden op momenten dat professionals niet aanwezig zijn.
- Regelmatige communicatie en samenwerking tussen mantelzorgers en zorgprofessionals zorgt voor beter gecoördineerde en effectievere zorg.
- Mantelzorgers kunnen vaak vroege tekenen van problemen of achteruitgang bij de zorgontvanger opmerken waardoor potentiële crises vroegtijdig worden aangepakt en soms zelfs voorkomen.

Ook voor de mantelzorger heeft samenwerken voordelen.

Door samen te werken, kunnen professionele zorgverleners mantelzorgers ondersteunen, advies geven en soms taken overnemen, wat de belasting voor mantelzorgers vermindert en hun welzijn verbetert.

Door samen te werken en mantelzorgers te betrekken bij het zorgproces, kunnen zij zich meer gewaardeerd en ondersteund voelen. Dit kan hun vaardigheden en vertrouwen in hun rol als mantelzorger versterken.

UIT DE LANDELIJKE ONDERZOEKEN

Onderzoeken laten al jaren zien dat de druk op de zorg stijgt. Vooral de handen aan het bed, de verpleegkundigen en verzorgenden, kennen grote tekorten.

- **Openstaande vacatures** In het 2e kwartaal van 2024 stonden landelijk maar liefst 52.000 vacatures open, vooral op mbo 4-niveau. De zorg is daarmee een van de sectoren met de grootste tekorten.
- **Overbelasting:** De medewerkers ervaren een hoge werkdruk, doordat vacatures niet ingevuld kunnen worden maar ook door uitval door bijvoorbeeld long covid.
- **Mantelzorg:** De medewerkers in de zorg zijn zelf vaak ook mantelzorger in de uren dat zij niet aan het werk zijn. Daardoor ervaren zij de druk op de zorg vanuit verschillende kanten.
- **Verlaters:** De zorg kent ook een oververtegenwoordiging in het aantal mensen wat uit de branche stapt. Dit heeft te maken met verschillende factoren. Zoals onvoldoende begeleiding op de werkvloer, onvoldoende aandacht voor de persoonlijke situatie of onvoldoende match tussen de wens om mensen te helpen en de tijd die op gaat aan randzaken zoals administratie.

HET VERLEGGEN VAN DE DRUK

Aan de andere kant ervaart ook de mantelzorgers een steeds grotere druk. Zorg die onvoldoende geleverd kan worden vanuit de professionals komt op het bordje van de mantelzorgers terecht. Waarbij belangrijke factoren om de zorg vol te houden zoals goede (wederzijdse) kennisoverdracht, ondersteuning en waardering onvoldoende aanwezig zijn.

Hoe groter de druk op de zorg, des te sneller wordt ook de rol van de mantelzorgers als samenwerkingspartner gemarginaliseerd. Daarmee wordt juist de draagkracht van de mantelzorgers vermindert en niet versterkt. Wat weer effect heeft op de mate waarin de mantelzorgers de zorg kan ontlasten.

Onderzoek onder zorgprofessionals laat daarnaast zien dat zij de mantelzorgers vooral zien in hun rol als naaste en mede-zorgverlener en daarbij de andere rollen die de mantelzorgers heeft als bijvoorbeeld partner, ouder, werknemer of vrijwilliger uit het oog verliezen. Terwijl juist ook deze rollen van grote invloed zijn op de draagkracht van de mantelzorgers.

ONZE BELANGRIJKSTE CONCLUSIES

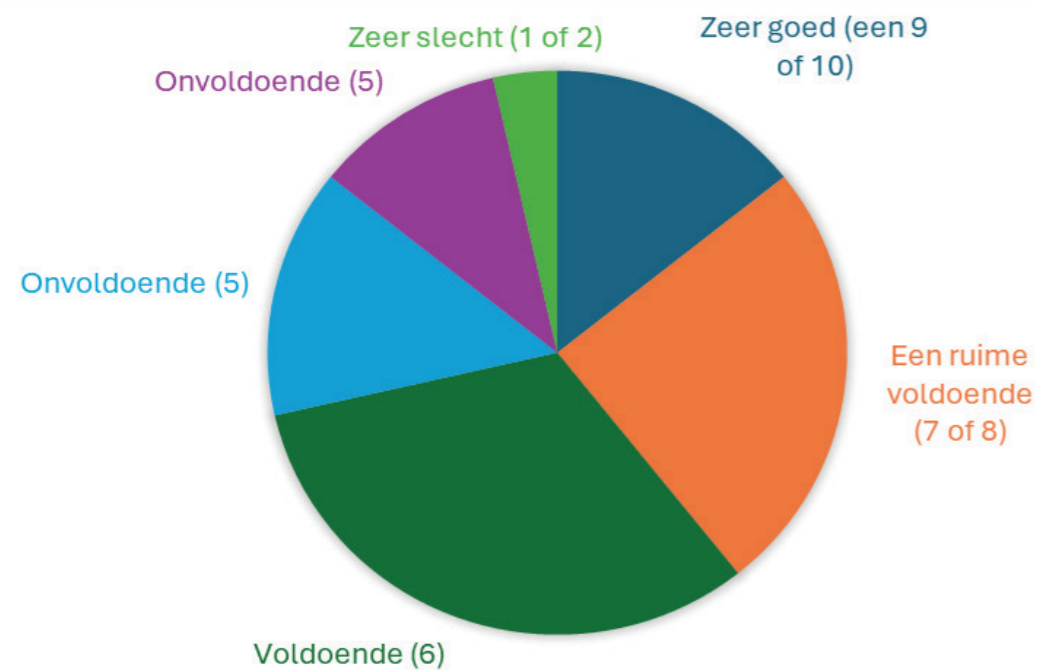
Samenwerken met mantelzorgers leidt aantoonbaar tot betere zorg en ondersteuning van de zorgvrager. Daarnaast vergroot het de kwaliteit van leven van de mantelzorgers én de naaste voor wie wordt gezorgd. Gelijkwaardig samenwerken met respect voor ieders rol en deskundigheid is hierin de sleutel tot minder overbelasting en uitval van zowel de mantelzorgers als de professionals.

Als de zorgverlener een groter deel van de zorg bij de mantelzorgers wil kunnen neerleggen, kan dit alleen als zij ook verantwoordelijkheid neemt om de mantelzorgers goed te positioneren in de zorgdriehoek en oog heeft voor alle rollen van de mantelzorgers die van invloed zijn op de draaglast en draagkracht.

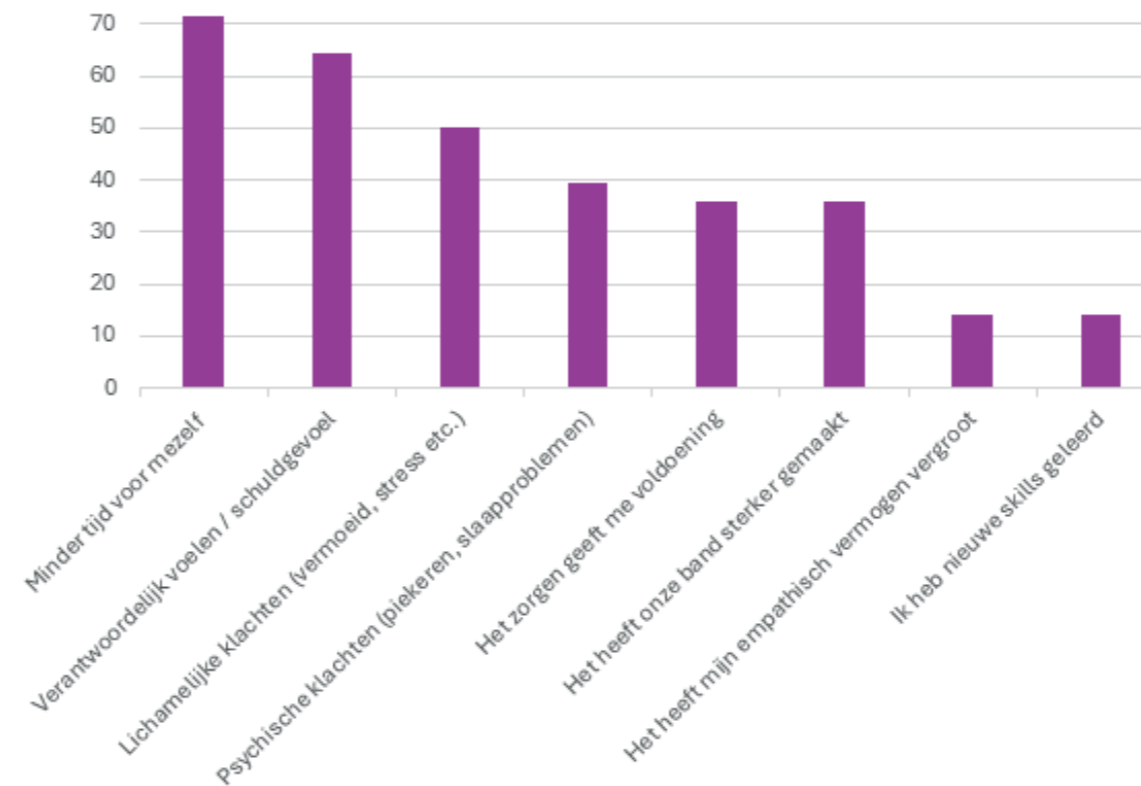
ALLEEN MET GOEDE SAMENWERKING KAN DE ZORG OVEREIND BLIJVEN.

MANTELZORG IN CIJFERS

Welke score geef je je leven op dit moment?

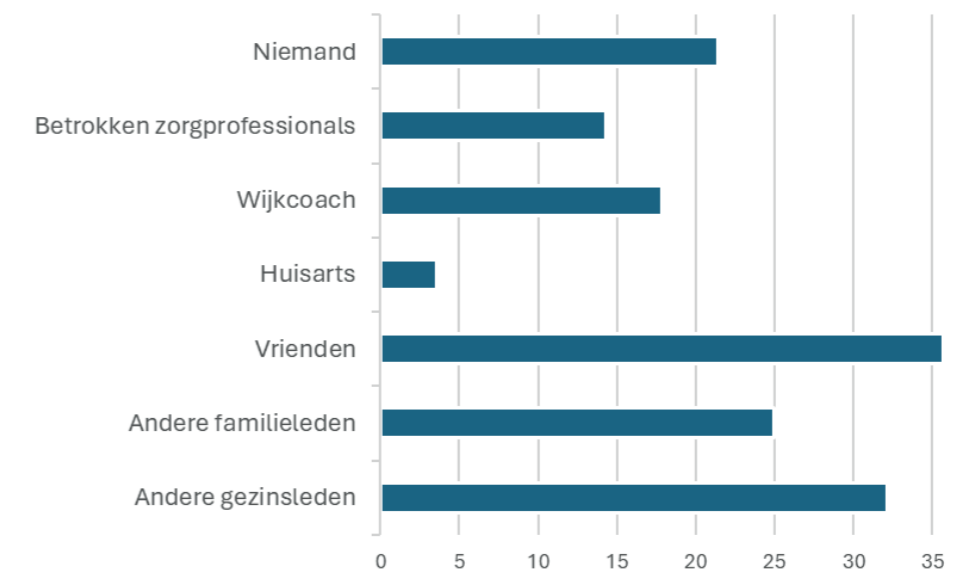

Welke effecten heeft het mantelzorgen op jouw leven? (in %)

De cijfers in dit signaalbericht komen uit het onderzoek onder mantelzorgers dat MVT Arnhem tijdens de mantelzorgmarkt in de Week van de Mantelzorg 2023 heeft uitgevoerd.

Wie vraagt hoe het met jou als mantelzorger gaat en denkt met je mee? (in %)

Onze panelleden zorgen:

Voor hun partner (39%) (schoon)ouder (29%) kind (21%) overige (11%)	Voor iemand in hetzelfde huis (70%), intramuraal (4%) zelfstandig wonend (26%)	Langer dan 10 jaar (60%) 5 tot 9 jaar (14%) 3 tot 4 jaar (18%) 2 jaar of korter (8%)	Meer dan 6 uur per dag (29%) 5 tot 6 uur per dag (16%) 3 tot 4 uur per dag (29%) 1 tot 2 uur per dag (21%)
--	--	---	---

VERHALEN VAN ARNHEMSE MANTELZORGERS

HET VERHAAL VAN ANNELIES

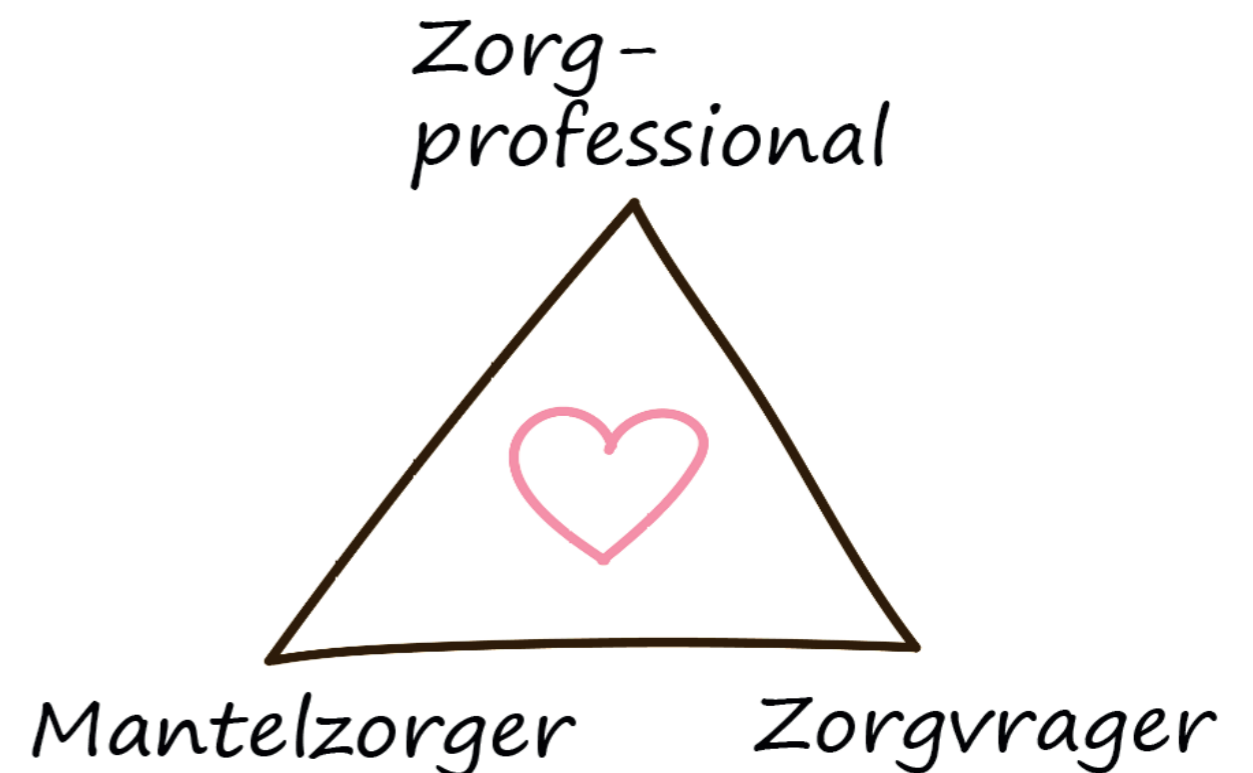
'Ik zorg al jaren voor mijn vader. Ondanks dat hij in een verpleeghuis zit komt er veel zorg op mijn schouders terecht. Ik doe alle regelzaken en daarnaast ben ik vaak bij hem omdat hij anders eenzaam is. Mijn vader heeft dementie, en als ik er niet ben heeft hij niemand. Door alle aandacht voor hem heb ik zelf ook bijna niemand meer, en voel ik me vaak eenzaam. Ik denk niet dat ik de zorg nog lang volhou, maar ik zal moeten zolang mijn vader leeft '

HET VERHAAL VAN ERIK

'Mijn partner heeft sinds een aantal jaren een NAH, een niet-aangeboren hersenafwijking. Onze relatie is daardoor veranderd van partners naar verzorgende zijn. Aan de ene kant ervaar ik emotionele druk, maar het zorgen voor haar doet me ook veel goed. Het heeft onze band sterker gemaakt. De zorgtaken heb ik met hen verdeeld. Ik doe wat ik kan en waar nodig springen zij in.

HET VERHAAL VAN SYLVIA

'Ik zorg voor mijn beide ouders, mijn vader heeft dementie en mijn moeder heeft zelf ook veel ondersteuning nodig. Een paar jaar geleden ging het door het zorgen voor hen ook niet zo goed met mij. Er kwam steeds meer druk bij mij te liggen, en alle taken die erbij kwamen regelde ik wel even. Maar achteraf gezien ging dat ten koste van mezelf. Toen ik eindelijk aan de bel had getrokken is er ook ondersteuning voor mij gevonden. Via het keukentafelgesprek en de casemanager dementie is er nu aandacht voor wat ik kan en wil doen voor mijn ouders. Voor alle andere dingen kan ik rekenen op professionals om ons heen. Ook als ik zelf ergens mee zit kan ik bij hen terecht. Ik hoop zo het zorgen nog heel lang vol te kunnen houden!'

VERANTWOORDING

MVT Arnhem biedt ondersteuning aan alle mantelzorgers, jong en oud in de gemeente Arnhem. Vrijwel iedereen krijgt wel eens te maken met mantelzorg. Het geven van mantelzorg (voor langere tijd hulp bieden aan een familielid, buur, vriend(in) of kennis) wordt vaak als iets vanzelfsprekends gezien. Je geeft zorg vanuit persoonlijke betrokkenheid. Maar mantelzorg komt er altijd extra bij naast andere zaken in het leven die belangrijk zijn, zoals een gezin, werk, hobby en sociale contacten.

SIGNAALBERICHT

Om aan te geven wat er speelt op het gebied van mantelzorg in Arnhem brengt MVT Arnhem een aantal keer per jaar een signaalbericht uit. In het signaalbericht delen we de stem van de mantelzorger uit de stad, verzamelen we de belangrijkste punten uit rapporten en geven we onze visie op wat anders kan én moet in de toekomst.

BRONNEN

De kennis in een signaalbericht komt uit verschillende bronnen: Het expertisecentrum van MVT Arnhem, landelijke organisaties én uit ons mantelzorgpanel. Het mantelzorgpanel bestaat uit een diverse groep Arnhemse mantelzorgers die we een aantal momenten per jaar vragen hun ervaringen met ons te delen. Het mantelzorgpanel geeft kwalitatieve inzichten, een persoonlijke noot en kleur aan de cijfers.

In dit signaalbericht zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Diverse rapporten van de Rijksoverheid en RIVM;
- Onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau;
- Nationaal Mantelzorgpanel van MantelzorgNL
- Onderzoek Zorgvisie naar de tekorten in de zorg
- Onderzoek tijdens de Mantelzorgmarkt 2023

COLOFON

'Samenwerken' is een uitgave van MVT Arnhem www.mvtarnhem.nl

Heb je vragen?

Neem dan contact op met MVT Arnhem via info@mvtarnhem.nl of bel met 026-3703540

MVT

Mantelzorg
Vrijwillige Thuishulp
Arnhem